

การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีบ้านหม้อตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
An Expanding of Local Wisdom to Sustainable Tourism Development Based on
Sufficiency Economy Philosophy: A Case of Ban Mor,
Papai, Sansai, Chiang-mai, Thailand.

วรภรณ์ ดวงแสง¹อนูวัติ เชื้อเย็น¹ วลัยลดา ถาวรมงคลกิจ¹

วัชรวิวรรณ ศติผลิน¹ และนายณณพอล อัฐวงศ์²

Varaphorn Duangsaeng¹ Anuwat Churyen¹ Valailada Tavonmongkolkij¹

Watchareewan Sasiphalin¹ Naruphol Attawong²

¹คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

²สำนักฟาร์มมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีบ้านหม้อตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ค้นหาพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสให้ชุมชนในการนำภูมิปัญญามาต่อยอดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนากิจกรรมการให้บริการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) สร้างต้นแบบการต่อยอดภูมิปัญญา เพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถนำไปปรับใช้ในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้เหมาะสม การวิจัยได้ดำเนินการในบ้านหม้อ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ในการศึกษาศักยภาพและสร้างโอกาสในการนำภูมิปัญญามาต่อยอดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ทำการได้ทำการพัฒนาศักยภาพตามบริบทของพื้นที่ พบศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ สมาชิกในชุมชนมีศักยภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) และผู้นำชุมชนมีศักยภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการรวมกลุ่มในระดับมากที่สุดและการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนใน

ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.54 และ 3.66 ตามลำดับ) ด้านเครือข่าย ผลการประเมินพบว่า ศักยภาพด้านเครือข่ายของชุมชนอยู่ในระดับมาก ทั้งเครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน เครือข่ายภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.20, 4.17 และ 3.97 ตามลำดับ) ด้านทรัพยากรชุมชนมีศักยภาพด้านภูมิปัญญาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.25) รองลงมามีศักยภาพด้านทรัพยากรที่สนับสนุนการท่องเที่ยว และทรัพยากรท่องเที่ยวในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97 และ 3.86 ตามลำดับ)

ในด้านผู้นำชุมชนและสมาชิกได้ระบุถึงทรัพยากรในชุมชนว่า ชุมชนบ้านหม้อเป็นชุมชนเกษตร โดยมุ่งเน้นเกษตรอินทรีย์ และประชากรเกือบทั้งหมดการดำรงชีวิตในแบบเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการประกอบอาชีพการเกษตรและการอนุรักษ์กับของชุมชนเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพของชุมชน ในด้านผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์และน้ำยาล้างจานปลอดสารพิษ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นของที่ระลึกได้ ในด้านการเกษตรพบว่า คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตร มีการทำนาอินทรีย์เป็นหลักและปลูกผักหมุนเวียน กิจกรรมการทำนา สามารถปรับให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมได้นั่นคือ กิจกรรมการปลูกข้าวและเกี่ยวข้าว ซึ่งสามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำได้ ในด้านรางวัลบ้านหม้อได้รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในระดับประเทศ ดังนั้นชุมชนจึงเป็นแหล่งศึกษาดูงานของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนรูปแบบการต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการศึกษาพบว่า บ้านหม้อมีความโดดเด่นในด้านการทำเกษตรอินทรีย์ การอนุรักษ์กับ และการดำรงชีวิตภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับรางวัลเศรษฐกิจพอเพียง มีชื่อเสียงในระดับประเทศ อย่างไรก็ตามบ้านหม้อยังไม่มีกรรวมกลุ่มในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว คนในชุมชนยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาในบริบทของชุมชนแล้ว พบว่ารูปแบบการต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านหม้อต้องเป็นรูปแบบการเป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาดูงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยสร้างเครือข่ายภายในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ โดยต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ ในการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ซึ่งรูปแบบการต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ให้ความสำคัญกับ 6 มิติ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสร้างเครือข่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วม การรวมกลุ่ม ตลอดจนการเรียนรู้ร่วมกัน

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

The Researching Purpose of An Expanding of Local Wisdom to Sustainable Tourism Development Base on Sufficiency Economy Philosophy : A Case of BanMor, Papai, Sansai, Chiang-mai Province aimed to 1) Quest, Potentiality Development and Make an Opportunity for the Community to take the Local Wisdom in order toexpanding Sustainable Tourism Development Base on Sufficiency Economy Philosophy 2) ActivitiesDevelopingfor the Tourism Services and Products from the Local Wisdom Base on Sufficiency Economy Philosophy 3) Making a Model of an Expanding Local Wisdom to develop the Sustainable Tourism which able to be adapted to use in the Community where has a similar context properly.

This Research was conducted at Ban Mor, TambolPapai, AmphurSansai, Chiangmai Province. The Study Result was found that ;

In case study of Potential and Opportunity Making to take the Local Wisdom in order to expanding Sustainable Tourism Development Base on Sufficiency Economy Philosophy, the Indicator base on area context was developed and found that in term of The Human Resources Potential, the Member of Communityhave the potential in High level (average 4.03). And the Head of Community has potential in High level (average 4.00). In term of Participation was found that the Community has potential of Association in the Highest level and the Participating in Activities of Community is in High level (average 4.54 and 3.66 respectively). In term of Network, the evaluated result was found that the Networking Potential of Community is in High level including Network between Villages, Internal Network of a Department of Local Administrationand Network between a Department of Local Administration (average4.20,4.17 and3.97 respectively). In term of Resources, The Community has the Local of Wisdom Potential in the Highest level (average 4.25), the underneath are the Potential of a Supported Tourism Resources and Tourism Resources in High level (average 3.97 and 3.86 respectively)

The Head of Community and Member mentioned to the Resources in Community as Ban Mor Community is the Agricultural Community who focus on Organic Farming and almost of all Residences live up to Sufficiency Economy of Community. As well as Agricultural Occupation Activity and Frog Conservation are the Potential Resources of Community. In term of Community Products are Organic Rice and Non-Toxic Dishwashing

Liquid which able to be developed to be a Souvenir.

In term of Agriculture was found that the Member of Community earn a living as Agriculturist, The Organic Farming is the main activity and also Crop/Vegetable Rotation Planting. A Farming Activity can be adapted into the Tourist Participation that is the Tourist can participate in a Planting and Harvesting Activity. The study result was also found that there is internal Associations are Agricultural Women's Group of Ban Mor for producing and distribution of Healthy Rice, Senior Group to make the Instrument called Salor, Youth Group to make Lamp, Frog Conservation is the group that aware to Ecosystem of inside and outside farm. In term of Prize, Ban Mor gets the Prize of a Nationally Sufficiency Economic Village, consequently this Community is the Study Visit Site of a Department of Local Administration.

As the study result was found that Ban Mor has a Remarkableness of Organic Agriculture, Frog Conservation and living Style base on Sufficiency Economy Philosophy with the Prize of a Nationally Sufficiency Economic Village. Anyhow there is no Tourism Serviced Association in Ban Mor. The Member of Community have no skill to create the Tourism Activities and when consider a context of Community was found that

A Model of an Expanding Local Wisdom to develop the Sustainable Tourism for Ban Mor must be a Model of Tourist and Study Visit Site for the Sufficiency Economic Village by networking the internal of a Papai's Subdistrict Administrative Organization and must also develop the Human Resources in this Community about the Study Visit in Site where has similar context. The Model of an Expanding Local Wisdom to develop the Sustainable Tourism give priority to 6 Dimensions are Tourist Site Development, Networking, Product Development, Participation, Association including Learning Together.